

УДК 582.35/.99(477.82)

Кузьмішина І.І., Коцун Л.О., Войтюк В.П., Коцун Б.Б., Лісовська Т.П.
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ВИКОРИСТАННЯ БАЗИ ДАНИХ «СУДИННІ РОСЛИНИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ» У ФЛОРИСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

За результатами інвентаризації судинних рослин Волинської області вперше започатковано формування електронної бази даних, яка є передумовою моніторингу стану рослинного покриву регіону. Розроблено основні концептуальні положення бази даних. Наведено сучасний стан формування бази даних, яка містить біоекологічну паспортизацію понад 1800 видів судинних рослин. Показано можливості практичного використання бази даних для фітомоніторингу Української частини Українсько-Білорусько-Польського транскордонного біосферного резервату «Західне Полісся».

Основними засобами забезпечення досліджень та науково-експертної підтримки щодо збереження біорізноманіття згідно загальнодержавної програми збереження біорізноманіття України на 2007 – 2025 роки є створення єдиної бази даних біорізноманіття на основі сучасних геоінформаційних технологій та підтримка її в актуалізованому стані [2]. Кадастрові електронні бази даних останнім часом знаходять застосування практично у всіх галузях біології, зокрема ботаніці [1, 10].

За результатами флористичних досліджень судинних рослин Волинської області, критичного перегляду гербарних фондів впродовж 2002-2013 рр. авторами вперше започатковано формування електронної бази даних (БД) на основі комп'ютерної програми Microsoft Office Access 2003. В основу БД покладено інформацію про систематичне положення виду (відділ, клас, родина, рід, вид латинською та українською назвами), біологію (біоморфи за І.Г.Серебряковим та К.Раункієром), екологію (екоморфи за відношенням до світла, вологи, ґрунту), ценотичну приуроченість (флороценокмплекси), географію (походження, загальне поширення, розповсюдження в Україні,

географічний елемент, приналежність до аборигенної або адвентивної фракції), бібліографічні дані (визначники, довідники, публікації). Оригінальні кольорові фотографії видів рослин у природі зберігаються в окремих папках поза БД у зв'язку із великим об'ємом. На сьогодні БД містить біоекологічну паспортизацію понад 1800 видів судинних рослин.

Обсяг БД із внесенням даних Червоної книги України [12], Білорусі [5] та Польщі [14] збільшився під час виконання держтеми «Рідкісні та зникаючі види рослин Волинського Полісся та Волинського Лісостепу» (2008–2009 рр.).

Дані БД використано в низці публікацій [3, 6, 8, 9, 13] як в Україні, так і за кордоном [7 Після утворення Української частини Українсько-Білорусько-Польської координаційної ради транскордонного біосферного резервату «Західне Полісся» [11] продовжилося вивчення рослинного світу біосферного резервату «Шацький» (Україна) [4].

Бібліографічні посилання

1. Глухов О.З. Основні концептуальні положення та стан формування бази даних «Фіторізноманітність техногенних екотопів» / О.З.Глухов, С.І. Прохорова, Г.І.Хархота // Промышленная ботаника. Сборник научных трудов. – Донецк: Донецкий ботанический сад НАН Украины. – 2009. – С. 3–14.
2. Загальнодержавна програма збереження біорізноманіття України на 2007 – 2025 роки. – Режим доступу: http://www.sea.gov.ua/GIS/BSR/UA/documents/legislation/Prog_bio.htm
3. Коцун Л.О. Хорологія зникаючих видів рослин Волинської області / Коцун Л.О. Войтюк В.П. Романюк Н.З. Матейчик В.І. Кузьмішина І.І. // Природа Західного Полісся та прилеглих територій: збірник наукових праць. – Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – №5.– С. 214-219.
4. Коцун Л. О. Охоронний статус рідкісних та зникаючих видів рослин Шацького національного природного парку / Л. О.Коцун, І.І.Кузьмішина, В. П.Войтюк, Н. З.Романюк, В. І.Матейчик, О.О.Безсмертна // Наук. вісник ВНУ. Біологічні науки. – Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – № 2. – С. 27-32.
5. Красная книга Республики Беларусь: Растения. – Минск: Беларуская Энцыклапедыя имени Петруся Бровки, 2005. – 456 с.

6. Кузьмишина І.І. Поширення рідкісних видів на межі ареалів у Волинській області / І.І.Кузьмишина, Л.О. Коцун, В.П.Войтюк // Матеріали XIII з'їзду Українського ботанічного товариства (19-23 вересня 2011 р., м. Львів), 2011. – С. 214.
7. Кузьмишина И.И. Раритетный флорофонд сосудистых растений Волынской области (Украина) / И.И.Кузьмишина, Л.А.Коцун, В.П.Войтюк, О.А.Бессмертная // Природная среда Полесья: особенности и перспективы развития : материалы V Междунар. науч. конф. (Брест, Республика Беларусь, 8-10 сентября 2010 г.). – Брест, 2010. – С. 104.
8. Кузьмишина И.И. Распространение видов *Orchidaceae* Juss в Волынской области (Украина) / И.И.Кузьмишина, Л.А.Коцун, В.П.Войтюк, Т.П.Лисовская, С.В.Кузьмишина // Материалы IX Международной научной конференции (Санкт-Петербург, 26-30 сентября 2011 г.). – Москва: Товарищество научных изданий КМК, 2011. – С. 257–266.
9. Кузьмишина И.И. Охраняемые сосудистые растения Волынской области как объект изучения студентами биологического факультета Восточноевропейского университета имени Леси Украинки (Украина) / И.И. Кузьмишина, Л.А. Коцун, Б.Б. Коцун, В.П. Войтюк, Т.П. Лисовская, С.В. Кузьмишина, О.А. Бессмертная// Проблемы и перспективы преподавания ботанических дисциплин в вузе // Материалы II Международной научно-методической конференции (Гомель, 5-6 апреля, 2013). – Гомель ГТУ им. Ф.Скорины, 2013. – С. 41-50.
10. Мшанецька Н.В. Аналіз флори Малого Полісся (Україна) (з використанням комп'ютерних баз даних): автореф. дис. ... канд. біол. наук: 03.00.01 / Наталія Володимирівна Мшанецька / Центр ботан. сад ім. М.М.Гришка НАН України. – К., 1995. – 24 с.
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 травня 2013 р. № 314-р. Про утворення Української частини Українсько-Білорусько-Польської координаційної ради транскордонного біосферного резервату «Західне Полісся». – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/314-2013-%D1%80>.
12. Червона книга України. Рослинний світ / [під ред. Я. П. Дідуха]. – К. : Глобаконсалтинг, 2009.– 912 с.
13. Шевчук М.Й. Рідкісні види судинних рослин, що охороняються і рекомендовані до охорони у Волинській області / М.Й.Шевчук, І.І.Кузьмишина, Л.О.Коцун, В.П.Войтюк, Т.П.Лісовська, О.С.Фіщук, С.В. Кузьмишина // Природа Західного Полісся та прилеглих територій: зб.наук.пр. / [за заг.ред Ф.В. Зузука]. – Луцьк : Волин.нац.ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – № 8. – С. 116-123.
14. Polska Czerwona Księga roślin / Ed. K. Zarzycki, R. Kaźmierczakowa. – Kraków, 2001. – 310 s.